

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Sinkkonen, M. & Tapani, A. (2020) Opettaja opiskelijan itseohjautuvuutta tukemassa. TAMKjournal, 21.1.2020.

URL: <http://tamkjournal.tamk.fi/opettaja-opiskelijan-itseohjautuvuutta-tukemassa/>

Opettaja opiskelijan itseohjautuvuutta tukemassa

in [Ammatillinen opettajankoulutus](#) · [Kehittäminen ja soveltava tutkimus](#) — 21 tammi, 2020

Tässä artikkelissa kysymme, miten opettaja voi tukea opiskelijoiden itseohjautuvuutta opintojen aikana. Tarve itseohjautuvuuden tarkastelulle kumpuaa työelämästä, jossa juuri nyt puhutaan uudenlaisesta organisaatiokansalaisuudesta, sisäisen yrittäjyyden ja oman työn johtamisen tarpeista. Teoreettisena taustana pohdimme itseohjautuvuutta, itsesäätelyä ja oppimista, miten opettaja voi edistää näitä taitoja jo opiskelujen aikana niin, että opiskelijat ovat entistä valmiimpia muuttuvan työelämän vaateisiin. Päätulos on, että itseohjautuvuuden tukemisessa selviää melko perinteisin keinoin: kohtaamalla, olemalla läsnä ja kiinnostunut opiskelijoista. Opiskelijat voivat oppia itseohjautuvuutta vain, jos heille annetaan siihen mahdollisuus. Opettajalla on suuri merkitys oppimisen (työn)johtajana.

Kirjoittajat: Merja Sinkkonen ja Annukka Tapani

Taustalla työelämän muutos

Työelämä on 2000-luvulla jatkuvassa muutoksessa, paitsi että väestö ikääntyy ja polarisoituu, digitalisaatio muuttaa monien työtehtävien luonnetta ja globalisaatio tuo kansainvälisen ulottuvuuden lähes kaikkiin työtehtäviin. Muutosnopeus työelämässä on niin suuri, ettei ole enää aikaa hioa ja miettiä prosesseja, vaan ratkaisut ja töiden kehittäminen tapahtuvat yhä enemmän työntekijätasolla tässä ja nyt. Työntekijä on työnsä paras asiantuntija ja kehittäjä – varsinkin asiantuntijatehtävissä. Hyvä työntekijä 2000-luvulla onkin kriittinen, aktiivinen ja osallistuva (ks. esim. Laulainen 2010).

Tämä vaatii myös johtajuuden muutosta autoritäärisestä käskyttämisestä kohti valmentavaa otetta. Luovuus ja inhimillinen vuorovaikutus ovat taitoja, joita tarvitaan yhä enemmän tulevaisuuden työelämässä. Ne ovat myös asioita, joita ei voi kepillä johtaa. Tällaiseen työelämään ammattikorkeakoulun pitäisi osajiaan valmistaa. Työpaikkojen toimintakulttuuri pitäisi siis ottaa huomioon opetuksessa ja oppimisen tukemisessa. Tarjoamme tähän keinoksi itseohjautuvuuden vahvistamista opintojen aikana.

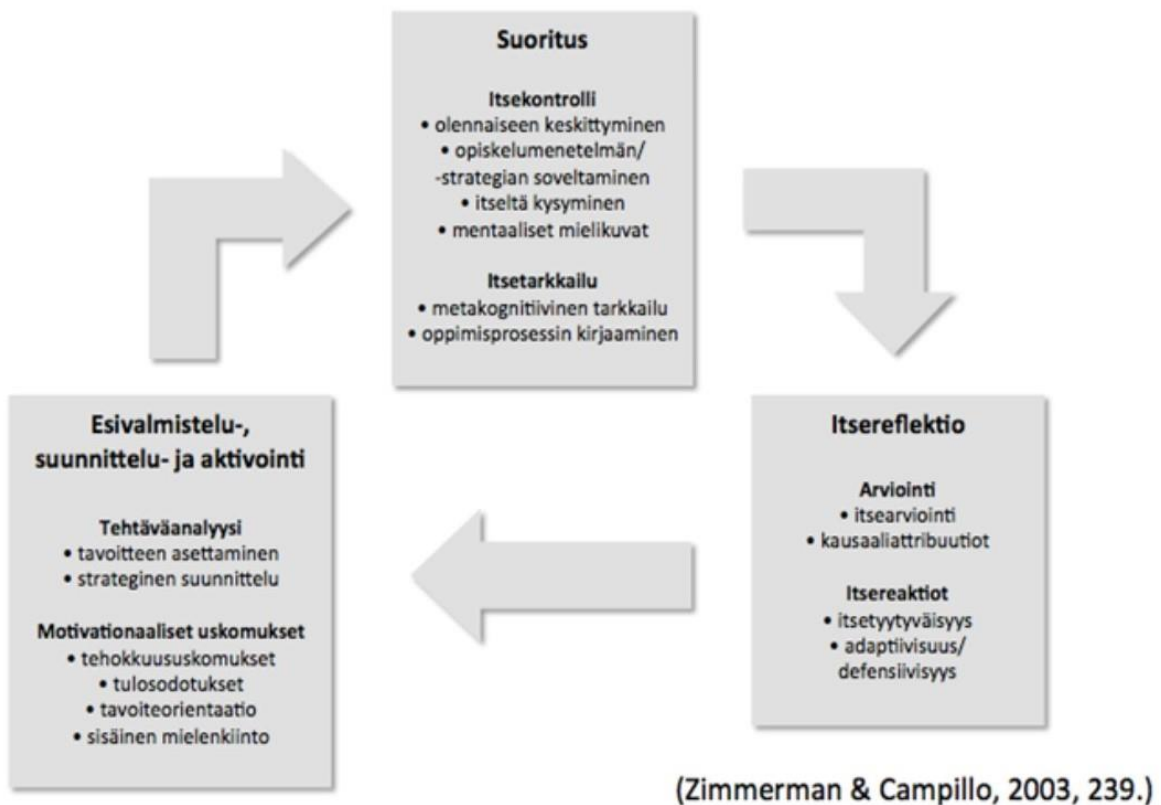
Itseohjautuvuus, itsesäätely ja oppiminen

Itseohjautuvuus on yksilön ominaisuus, henkilön kyky toimia omaehtoisesti ilman ulkopuolisen ohjauksen ja kontrollin tarvetta. Sen edellytyksenä on, että henkilö on motivoitunut ja hänellä on selkeä päämäärä sekä tarvittava osaaminen päämäärän saavuttamiseksi. (Martela & Jarenko 2017). Itseohjautuvuus vaatii myös taitoa johtaa itseä, priorisoida työtehtäviä, hallita resursseja ja säädellä omaa ajankäyttöään.

Zimmerman (2002) painottaa, että oman oppimisen itsesäätelyssä ei ole kyse muuttumattomasta tai synnynnäisestä persoonallisuuden piirteestä, vaan taidosta käyttää joustavasti kunkin tilanteen ja oppimistehtävän kannalta tarkoituksenmukaisia itsesäätelystrategioita ja -prosesseja. Itseohjautuvat oppijat pystyvät valikoimaan tapoja oppia

erilaisista kokemuksista minkälaisissa oppimisympäristöissä tahansa (ks. Onivehu et al., 2018).

Itsesäädellyssä oppimisessa oppijat aktivoivat ja ylläpitävät sellaisia toimintoja ja käyttäytymistä, jotka systemaattisesti tähtäävät heidän henkilökohtaisten tavoitteidensa saavuttamiseen (Zimmermann & Schunk, 2011). Zimmermann (2000) korostaa motivaatiota ja emootioita kognitiivisten ja metakognitiivisten ohella. Schmitz ja Wiese (2006) painottavat myös motivaation ja tunteiden merkitystä itsesäädellyssä oppimisessä. Vermuntin (2003) mukaan opetuksen pitkän tähtäimen tavoitteena on, että opettajan toimesta tapahtuvan ulkoisen säätelyn tulisi ennen pitkää korvautua itsesäätelyllä.

Kuva 1 Itsesäädellyn oppimisen kehä (Zimmerman & Campillo 2003)

Itsesäädellyn oppimisen malli (Self-regulated learning, SRL) koostuu Zimmermanin & Campillon (2003) mukaan kolmesta vaiheesta: esivalmistelu-, suunnittelu- ja aktivointivaihe, suoritus ja itsereflektio. Pintrich (2004) taas kuvaa itsesäädellyn oppimisen prosessin koostuvan neljästä vaiheesta, jotka ovat ennakointi-, seuranta-, valvonta- ja reflektiovaihe.

Tärkeä valvontavaiheessa opiskelijan käytössä oleva toimintastrategia on Pintrichin (2004) mukaan avun pyytäminen muilta, kuten opettajalta tai toisilta opiskelijoilta. Myös Zimmerman (2002) korostaa itsesäädellyn oppimisen sosiaalista luonnetta ja oppimistaan itsesäätävän opiskelijan aktiivista roolia avun etsimisessä toisilta osana oppimisensa tehokasta säätelyä, vaikka nämä seikat eivät tulekaan mallista eksplisiittisesti esiin.

Yhteenvedon teорияosuudesta toteamme, että kun opetusta kehitetään yhä enemmän siihen suuntaan, että ulkoinen säätely korvaantuu opiskelijan itsesäätelyllä, tämä aiheuttaa opiskelijan vastuun kasvamista; yhtäältä oppimispolkujen yksilöitymistä, toisaalta yhteisöllisyyden merkityksen voimistumista; opettajan roolin muutosta ja muutoksia oppimiskäsityksessä.

Valitsimme tässä artikkelissa tarkastelun kohteeksi itseohjautuvuus-käsitteen, koska itsesäätely voidaan nähdä sen sisälle kuuluvaksi käsitteeksi. Kuten Martela ja Jarenko (2017) toteavat, yhtenä itseohjautuvuuden edellytyksenä on, että henkilöllä on selkeä päämäärä. Päämäärä voi rakentua itsesäätelyn prosessin kautta (Zimmerman & Campillo, 2003). Käsitteillä on voimakas keskinäinen riippuvuus: tarvitaan itsesäätelyä ja ”itsetutkiskelua”, jotta itseohjautuvuus voi toteutua. Toisaalta itseohjautuvuutta tarvitaan siinä, että itsesäätelyä voidaan kehittää. Opettajan mahdollisuudet ovat itseohjautuvuuden tukemisessa, kun taas oppijan tehtävänä korostuu itsesäätelyn prosessien tarkastelu, arviointi ja kehittäminen.

Tulokset

Keräsimme aineiston kolmessa opettajille ja ohjaajille suunnatussa työpajassa keväällä 2019. Työpajoihin osallistui 51 henkilöä. Olimme laatineet aiemman tutkimuksen perusteella ns. miniviitekehäyksen eli nostaneet esiin teemoja, joiden avulla itseohjautuvuutta voi tukea. Teemoja olivat yksilöllistyminen vs. yhteisölliset oppimisen tavat, opettajan uusi rooli, uudenlainen oppimiskäsitys, opiskelijan oma vastuu, digitalisaation keinot ja TKI. Digitalisaation keinot ja TKI eivät varsinaisesti nousseet aiemmista tutkimuksista, mutta halusimme ottaa ne mukaan ajassa olevina merkittävinä kehitystrendeinä.

Eniten mainintoja tuli teemaan ”yksilöllistyminen vai yhteisölliset oppimisen tavat” (118). Maininnoissa korostui toisaalta yksilöllisyyden huomointi (HOKS, HOPS ja palaute), mutta yhtä lailla yhteisöllisyyden edistäminen, kokemus yhteisöllisyydestä, vertaistuesta ja osallisuudesta, mutta myös kokonaisuuksien tuntemisesta. Toiseksi eniten mainintoja tuli teemaan ”opettajan uusi rooli” (92). Tässä korostui motivoinnin ja saatavilla olemisen merkitys, aito kiinnostus ja asioista muistuttaminen. Lisäksi avointa ilmapiiriä pidettiin tärkeänä, samoin kuin perehdytystä ja tietoa siitä mistä saa apua. Opettajille toivottiin myös riittäviä resursseja itseohjautuvuuden tukemisen edistämiseen.

”Opiskelijan oma vastuu” sai 31 mainintaa. Siinä korostui erityisesti luottamisen ja itseluottamisen merkityksellisyys ja ajatus siitä, että ”*älä vertaa itseäsi muihin*”. ”Uudenlainen oppimiskäsitys” sai 25 mainintaa, ja siinä keskeistä olivat oppimista edistävät välineet ja oppimisympäristöt, elämänhallinnan perusteet ja myös vertaisohjaus uudenlaisten välineiden käyttöön. ”Digitalisaation keinot” mainittiin 11 kertaa. Siinä oleellista on, että perusohjeistus on kunnossa, osallistaminen ja valmentaminen sujuvat, mutta myös työkalut toimivat ja toimintatavat ovat selkeät. TKI-teemaan ei tullut mainintoja.

Pohdinta

Teoriaosuudessa totesimme, että itseohjautuvuus on yksilön ominaisuus, henkilön kyky toimia omaehtoisesti ilman ulkopuolisen ohjauksen ja kontrollin tarvetta. Itsesäädellyssä oppimisessa oppijat aktivoivat ja ylläpitävät sellaisia toimintoja ja käyttäytymistä, joka systemaattisesti tähtää heidän henkilökohtaisten tavoitteidensa saavuttamiseen.

Itseohjautuvuuden edistäminen vaatii opettajalta opiskelijan yksilöllistä tukemista (HOPS, HOKS ja palaute), mutta samalla kokemuksen tuottamista yhteisöllisyydestä, vertaistuesta ja osallisuudesta. Opettajan tehtävänä korostui motivoinnin ja saatavilla olemisen merkitys, aito kiinnostus ja asioista muistuttaminen: kokonaisnäkemyistä opiskelijan tilanteesta. (ks. myös Sinkkonen & Tapani 2019) Oppimista edistävien välineiden ja ympäristöjen pitäisi olla monimuotoisia ja monipuolisia, opettajan toiminta joustavaa ja epävarmuutta sietävää. Edellytyksenä itseohjautuvuuden edistämiseksi on luottamus opiskelijoihin ja vastuun antaminen.

Itseohjautuvuuden tukemisessa selviää melko perinteisin keinoin. Siinä opiskelijat kohdataan yksilöinä sekä ollaan opettajina läsnä ja aidosti kiinnostuneita kohtaamisista, oppimisen edistämisestä ja toisesta ihmisestä. Opiskelijat voivat oppia itseohjautuvuutta, jos heille annetaan siihen mahdollisuus: luottamalla ja vastuuttamalla. Se ei tarkoita kuitenkaan kylmään veteen heittämistä, vaan ohjaamista, kohtaamista ja tilanteiden sanoittamista. Opettaja tarvitaan oppimisen (työn)johtajaksi.

Artikkeli on kirjoitettu osana Learningshift-hanketta, jonka tavoitteena on uudistaa oppimisen ja opettamisen paradigmaa Euroopassa ja mahdollistaa näin uuden työkuulttuurin syntyminen sekä oppilaitoksiin että työpaikkoihin. Hanketta toteutetaan ajalla 1.12.2017 – 31.5.2020. Sen partnereita ovat Advancis ja CICCOPN Portugalista, TAMK Suomesta, Autens ja Aalborg University Tanskasta sekä KTU Liettuasta. <https://www.learningshift.eu/>

Lähteet

Laulainen, S. (2010). ”Jos mittää et anna niin mittää et saa” Strateginen toimijuus ja organisaatiokansalaisuus vanhustyössä. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 9. Itä-Suomen yliopisto.

Martela, F. & Jarenko, K. (2017). Itseohjautuvuus. Miten organisoitua tulevaisuudessa? Alma Talent.

Onivehu, A. O., Adegunju, A., K., Ohawuiro, E. O., Oyeniran J.B. (2018). The relationship among information and communication technology utilization, self-regulated learning and academic performance of prospective teachers. Acta Didactica Napocensia (11), 1.

Pintrich, P. R. (2010). The role of goal orientation in self regulated learning. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich & M. Zeidner (Eds.), Handbook of self-regulation (pp.451-502). Academic Press: San Diego.

Schmitz, B., & Wiese, B. S. (2006). New perspectives for the evaluation of training sessions in self-regulated learning: time-series analyses of diary data. Contemporary Educational Psychology, 31, 64–96.

Sinkkonen, M. & Tapani, A. (2019). ”Itsenäinen työ oli tärkeää” – Työelämästä oppinen vaatii opiskelijalta omaa aktiivisuutta. Yliopistopedagogiikka 1/2019. <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2019/02/01/itsenainen-tyo-tyoelamasta-oppinen/>

Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation. A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeider (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13–39). San Diego: Academic Press.

Zimmerman B.J. & Campillo, M (2003). Motivating self-regulated problem solvers in *The Nature of Problem Solving*, J. E. Davidson and R. J. Sternberg, Eds., Cambridge University Press, New York, NY, USA.

Zimmerman, B.J. & Schunk, D. (2011). Self-regulated learning and performance: An introduction and an overview. In B. Zimmerman & D. Schunk (Eds.), *Handbook of self-regulation of learning and performance* (pp. 1–12). New York, NY: Routledge.

Kirjoittajat

Merja Sinkkonen, yliopettaja, Hyvinvointi ja terveysteknologia, TAMK,
merja.sinkkonen@tuni.fi

Asiantuntijuusalueet: muuttuva työelämä, sosiaalialan johtaminen, itseohjautuvuus, etiikka, korkeakoulupedagogiikka

Annukka Tapani, yliopettaja, Pedagogiset ratkaisut/Ammatillinen opettajakorkeakoulu,
TAMK, *annukka.tapani@tuni.fi*

Asiantuntijuusalueet: opettajuus, verkostotyö, kehittäminen, ammatillinen koulutus

Kuvituskuva: Tampereen yliopisto/Jonne Renvall